

Miljöprövningsdelegationen

Malmströms Jordbruks AB
thomas@mjab.eu

Tillstånd enligt miljöbalken till verksamhet med djurhållning på fastigheten Broby 8:1 i Vadstena kommun

(verksamhetskod 1.10-i)

Beslut

Tillstånd

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen meddelar Malmströms Jordbruks AB (organisationsnummer 556393-8959) tillstånd enligt miljöbalken (1998:808) till verksamhet med djurhållning på fastigheten Broby 8:1 i Vadstena kommun. Tillståndet omfattar anläggning för djurhållning med 138 000 platser för värphöns och 33 000 unghönsplatser.

Miljöprövningsdelegationen avslår bolagets generella yrkanden om att det ska vara möjligt att söka dispens från samtliga villkor och möjlighet att sprida gödsel samtliga veckodagar samt undantag från krav om täckning av gödselplattor.

Miljöprövningsdelegationen godkänner enligt 6 kap. miljöbalken den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Villkor

För tillståndet gäller följande villkor.

Allmänt

1. Om inte annat föreskrivs i villkoren nedan, ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet angivit eller åtagit sig.

Lagring av gödsel

2. Hanteringen av organiska gödselmedel ska ske på sådant sätt att läckage och spill till omgivningen förebyggs och begränsas så att olägenheter inte uppkommer för närboende. Om eventuellt spill ändå uppstår ska detta tas om hand omedelbart.
3. För att begränsa avgången av ammoniak ska lagring av fastgödsel ske på tät platta och under tak eller annan likvärdig tät täckning, som förhindrar uppfuktning och minskar vindpåverkan. På lagringsplatser som idag inte är försedda med tak ska lagring ske under tät täckning senast från och med två år efter det att tillståndet tagits i anspråk.

4. Lagring av flytgödsel ska ske i behållare med fast eller flytande tak som minimerar ammoniakavgång samt förebygger och begränsar luktstörningar.
5. Stallgödsel och andra organiska gödselmedel (>25 % ts-halt) får under perioden 1 mars – 31 oktober tillfälligt lagras i stuka under maximalt två veckor på det fält där spridning senare ska ske. Stukan ska läggas på en torr och jämn plats med liten risk för urlakning av näringsämnen. Avståndet till bostadshus, vattendrag, dike och vattentäkt ska vara minst 150 meter. Lagringsplatsen ska flyttas inom fältet vid återkommande lagring på samma fält. Tillsynsmyndigheten får medge längre tid för stukalagring om det finns särskilda skäl.
6. Spol- och tvättvatten från stallbyggnader ska ledas till tät behållare. Lagringskapaciteten för tvättvatten och spolvatten ska vara minst sex månader.

Det uppsamlade vattnet får inte spridas på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller frusen mark samt inte spridas närmre vattentäkt än 50 meter.

Spridning av gödsel

7. Spridning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel ska ske under så få och koncentrerade perioder som möjligt. Spridning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel får inte ske under lördagar, söndagar, helgafnar och helgdagar. Tillsynsmyndigheten får medge undantag från förbudet om det finns särskilda skäl.
8. Stallgödsel och andra organiska gödselmedel ska myllas eller brukas ned snarast möjligt och senast inom 12 timmar från spridningstillfället såvida inte spridning sker i växande gröda där myllning/nedbrukning inte är möjlig.
9. Spridning av gödselmedel och bekämpningsmedel får inte ske närmre vattentäkt än 50 meter.
10. Längst vattendrag, vattenförande diken och öppna vattenytor ska det finnas ständigt bevuxna skyddszoner. Zonens bredd ska anpassas efter risken för vindavdrift och ytavrinning från fältet, men bredden får inte vara mindre än 5,5 meter. Skyddszonerna får brytas för insådd högst en gång vart femte år. Skyddszonerna ska vara ogödslade och får inte besprutas med kemiska bekämpningsmedel.
11. Skriftliga avtal ska upprättas för hantering av stallgödsel som inte ska spridas på mark som verksamhetsutövaren äger eller arrenderar (egen spridningsareal).

Den egna spridningsarealen samt den spridningsareal som de skriftliga avtalen omfattar ska minst motsvara det totala behovet av spridningsareal för den mängd stallgödsel som djurhållningen ger upphov till. Vid avtal om annan användning av stallgödsel, såsom biogasproduktion, får spridningsarealen minska i motsvarande omfattning.

12. En gödslingsplan ska upprättas årligen för spridning av gödselmedel. Den utförda spridningen av gödselmedel inklusive spol- och tvättvatten samt aska ska dokumenteras avseende uppgifter om datum, skifte, typ av gödselmedel, tillförd mängd och gröda. Gödslingsplanen ska grundas på aktuell markkartering, grödornas behov och aktuell gödselanalys/balansberäkning.

13. Spridning av gödselmedel inklusive spol- och tvättvatten samt aska ska grundas på markkartering och anpassas till grödans behov för växtsäsongen. Markkartering av spridningsarealen ska ske minst vart tionde år. En växtnäringsbalans avseende kväve och fosfor ska upprättas för verksamheten minst vart tredje år.
14. Innan förändring av hantering av gödselmedel, spolvatten, tvättvatten eller aska sker ska information lämnas till tillsynsmyndigheten.
15. Aska får endast spridas på åkermark som verksamhetsutövaren brukar. Hanteringen av aska ska ske på sådant sätt att olägenheter för miljön förebyggs och begränsas.

Utsläpp till vatten

16. Avspolning av maskiner, som används i växtodlingen, ska ske på sådant sätt att olägenheter för miljön förebyggs och begränsas.

Utsläpp till luft

17. Djurstallarna ska skötas på sådant sätt att avgången av ammoniak förebyggs och begränsas.

Kemikalie- och avfallsfrågor

18. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras väl uppmärkta och hanteras på sådant sätt att förorening av mark och vatten inte riskeras. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras nederbördsskyddat och vid behov ska förvaringsplatsen vara försedd med påkörningsskydd. Förvaringen ska ske så att det inte föreligger någon risk att sinsemellan reaktiva föreningar kan komma samman. Kemiska produkter och farligt avfall innehållande flyktiga organiska föreningar ska förvaras i väl tillslutna behållare så att avdunstningen minimeras.

Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallat område som är beständigt mot det som förvaras där. Invallningar ska dimensioneras så att de rymmer största behållarens volym och minst 10 % av övrig lagrad volym.

Buller

19. Ljudnivån från den samlade verksamheten får inte överskrida följande värden bostäder

	Klockslag	Ekvivalent ljudnivå	Momentan ljudnivå
Vardagar	07–18	50 dBA	
Lör-, sön- och helgdagar	07–18	45 dBA	
Kvällar	18–22	45 dBA	
Nattetid	22–07	40 dBA	55 dBA

Buller ska kontrolleras genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra att värdena riskerar att överskridas eller när tillsynsmyndigheten bedömer att det behövs.

Övrigt

20. Om verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid dessförinnan anmälas till tillsynsmyndigheten. Kemiska produkter och farligt avfall ska omhändertas. Verksamhetsutövaren ska vidare utreda om verksamheten har givit upphov till föroreningar och i sådant fall också ansvara för att avhjälpandeåtgärder vidtas.
21. Kontroll av utsläppens påverkan på recipienten ska ske. Förslag till recipientkontrollprogram ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader från det att tillståndet tas i anspråk. Ett alternativ till eget kontrollprogram är att medverka i den samordnade recipientkontroll som bedrivs i länet.

Igångsättningstid

Den med tillståndet utökade verksamheten ska ha satts igång senast fem år efter att tillståndet har vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet i de delar som då inte har satts igång. Verksamhetsutövaren ska meddela tillsynsmyndigheten när verksamheten sätts igång.

Tidigare beslut

När detta tillstånd tas i anspråk upphör Miljöprövningsdelegationens beslut daterat 25 oktober 2017 (dnr 551-126-2017) att gälla. Verksamhetsutövaren ska meddela tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.

Kungörelsedelgivning

Miljöprövningsdelegationen beslutar med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse på sätt som anges i bilaga.

Redogörelse för ärendet

Tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen har genom beslut 25 oktober 2017 meddelat bolaget tillstånd enligt miljöbalken. Tillståndet gäller för djurhållning med högst 98 000 platser värphöns och 33 000 platser för unghöns.

Samråd

Samråd med Länsstyrelsen och Vadstena kommun genomfördes den 15 juni 2020. Samråd med de enskilda som har antagits vara särskilt berörda av verksamheten har skett genom utskick av informationsmaterial till boende inom 1 000 meter från brukningscentrum. Bolaget har bedömt att den planerade verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Den utökade kretsen har informerats via annonsering i lokaltidning samt Facebook-sidan *Vadstena! För alla som bor lever verkar mm i denna stad. Vad händer i Stan?*

Ärendets handläggning

Ansökan, med miljökonsekvensbeskrivning, har kungjorts i Motala & Vadstena Tidning och Östgöta Correspondenten. Handlingarna har hållits tillgängliga för allmänheten i enlighet med bestämmelserna i miljöbalken.

Miljöprövningsdelegationen har genomfört remissförfarande med Länsstyrelsen Östergötland, Jordbruksverket och Samhällsbyggnadsnämnden i Vadstena kommun.

Ansökan med yrkanden, åtaganden och förslag på villkor

Malmströms Jordbruks AB ansöker om tillstånd till utökad djurhållning med 40 000 hönsplatser. Det kommer då finnas plats för 138 000 höns och 33 000 unghöns på fastigheten.

Bolaget yrkar följande.

- samtliga villkor i tillståndet skall vara möjliga att söka dispens ifrån,
- igångsättningstiden för utökningen sätts till fem år från beslutsdatum
- ingen begränsning av spridningstillfällen av gödsel ges. Bolaget vill ha möjlighet att sprida gödsel alla dagar då gynnsam väderlek och lämpliga förhållanden råder. I andra hand yrkas att mark som ligger mer än 200 meter från grannar undantas från begränsningar i tid,
- villkor om markkartering ska ske enligt aktuella rekommendationer, alternativt sättas till vart 15–20 år, och
- inget krav på tak eller annan täckning av alla gödselplattor ställs.

Bolaget åtar sig att fortsätta med ständigt be vuxna kantzoner om minst sex meter mot Mjölnaån och andra vattenförande öppna diken.

Bolaget har även angivit förslag på villkor för verksamheten.

Bolagets beskrivning av ärendet

Av ansökningshandlingarna och av vad bolaget i övrigt har angett framgår bland annat följande.

Lokalisering

Gården är belägen cirka sex kilometer söder om Vadstena. Närmaste bostad (undantaget gårdens egna) ligger på ett avstånd av cirka 500 meter från gårdscentrum. Genom gården rinner Mjölnaån, vilken ingår i Vätterns vattenskyddsområde.

Verksamheten berör inga kända förorenade områden.

Produktion

Bolaget bedriver idag verksamhet med djurhållning omfattande 98 000 värphöns och 33 000 unghöns. Efter uppbyggnad av ytterligare ett höns hus med maximalt 40 000 hönsplatser kommer det sammanlagt finnas 138 000 platser för värphöns och 33 000 platser för unghöns.

Bolaget bedriver även växtodling.

Gödselhantering

Gödseln lagras på fyra olika gödselplattor, tre på Broby placerade vid höns husen och en fjärde på Palsgård. De tre på Broby har/ska få tak och den på Palsgård är utan tak. Den senare används fyra till fem månader per år och de på Broby kontinuerligt året runt. Gödseln bandtransporteras ut ur husen till respektive lagringsyta.

Gödseln till Palsgård transporteras oftast med traktor via väg 938.

Vid unghönsstallet finns ytterligare en gödselplatta. Lagringsytorna har väggar på tre eller fyra sidor.

Två brunnar för flytgödsel finns idag att tillgå, men eftersom all gödsel numera är fastgödsel används dessa enbart till tvättvatten och som reserv för gödsellagring.

Ett nytt gödselhus kommer att byggas med lagringskapacitet på cirka 1 800 m³. Den totala lagringskapaciteten i och med utbyggnad blir 4 800 m³.

Utsläpp till vatten

Vättern är slutrecipient för det vatten som avgår från fastigheten och dess spridningsarealer där huvuddelen av avvattningen sker via Mjölnaån. Mjölnaån har enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS) måttlig ekologisk status och ej god kemisk status.

Näringsläckaget från marken är svårberäknad. Bolaget uppskattar förlusterna på Broby 8:1 att vara 13,9 kg/ha kväve och 0,1 kg/ha fosfor. Utökningen av djurantalet på fastigheten kommer inte föranleda en ökning av gödselgivorna per yt- och tidsenhet då mer spridningsareal kommer att kontrakteras framgent.

Dagvatten från samtliga taktytor leds i dagvattenledningar till åkermarkens dräneringssystem. Körytorna kring stallarna är grusade och har ingen avvattning. Risken för förorening av detta vatten får anses som mycket liten då alla miljöfarliga ämnen och gödsel förvaras på tillfredställande sätt.

Tvätt- och spolvatten från rengöring av hönsstallarna leds till gödselbrunnar. Stallarna rengörs i samband med varje ny omgång med värphöns. Unghönsstallet rengörs fyra gånger så ofta. Uppskattad vattenförbrukning vid tvätt beräknas till cirka 150 m³ per år.

Utsläpp till luft

De utsläpp som kommer från stallarnas ventilationssystem är en blandning av olika föroreningar, men består till största del av koldioxid och ammoniak. Ammoniak avgår även i samband med lagring och spridning av stallgödsel. En beräkning av ammoniakavgången från djurstallarna har genomförts. Enligt beräkningen avgår cirka 0,03 kg ammoniak per djurplats och år i unghönsstallet och cirka 0,07 kg ammoniak per djurplats och år i värphönsstallarna.

Lukt sprids från stallarnas gödsellager och ventilationssystem samt vid spridning av stallgödsel. Hittills har erfarenheten varit att inga luktproblem uppstår från den dagliga driften. Det enda tillfället då kringboende störs är vid gödselspridning. Bolaget minimerar antalet spridningstillfällen under året.

Kemiska produkter och avfall

Bekämpningsmedel och övriga kemikalier förvaras i ett speciellt, frostfritt, alltid låst och larmat utrymme. Rummet har ett betonggolv och hög tröskel. Rummet används inte för några andra ändamål. Fyllning av spruta sker på biobädd i anslutning till förvaringsrummet.

En dieseltank på 10 m³ finns. Den står placerad i tät betongbalja som rymmer 12 m³. Även pumpen är placerad där. Allt är inbyggt och väderskyddat och betongen fungerar även som påkörningskydd. En oljetank till spannmålspannan finns i pannrummet, den är förnuvarande ej i drift.

Petroleumprodukter i övrigt förvaras i en enskild del av traktorgaraget med gjutet golv utan avlopp och med hög tröskel.

Farligt avfall som uppkommer inom anläggning är olja, lösningsmedel, färg, lack, bekämpningsmedel, blybatterier och lysrör. Mängderna varierar beroende på verksamhet inom företaget. Ej använt bekämpningsmedel returneras till återförsäljaren. Transport och omhändertagande av farligt avfall sköts av Tekniska Verken eller genom egen transport till miljöstation i Vadstena. Kadaver eldas i biobrännlepanna med tillstånd från Jordbruksverket, alternativt destrueras kadavren av Svensk Lantbrukstjänst.

Buller

En källa till buller är stallbyggnadens ventilationsfläktar. Flertalet av dessa går dygnet runt. Fläktarna är placerade i botten av utblåsttrumman. Enda tillfället när en ökad bullerpåverkan sker är i augusti/september då skördarbetet pågår och trafiken med traktorer och maskiner är intensiv samt spannmålsanläggningen är i full drift.

Transporter

Inom anläggningen sker den största delen av transportererna med traktor. Transporter utanför anläggningen sker däremot med lastbil med eller utan släp. Alla lastbilstransporter till anläggningen går via väg 919 från Vadstena eller Ödeshög. Den cirka två kilometer långa grusvägen mellan riksvägen och brukningscentrum är en enskild väg. Gödsel och spannmål till och från Palsgård, Hov transporteras oftast med traktor och körs då via väg 938.

I samband med spridning och hantering av stallgödsel ökar antalet transporter till och från fastigheten. I övrigt bedöms antalet tunga transporter kopplade till djurproduktionen inte förändras i någon större omfattning i jämförelse med dagsläget.

Ägg och fodertransporter sker till och från gården ett flertal gånger per vecka. Övriga transporter av kycklingar, slakthöns, utsäde etcetera sker sporadiskt under året medan gödseln transporteras intensivt under tre till fyra korta perioder under året. Huvuddelen av transportererna sker dagtid förutom fodertransporterna som sker alla tider på dygnet.

Energianvändning och resurshållning

Företaget förbrukar el, flis, diesel, handelsgödning och bekämpningsmedel i samband med produktionen vid fastigheten. El används i första hand till drift av ventilations- och utgödslingssystem i stallarna, spannmåls- och foderanläggning, packeri, kylrum samt belysning. Den totala förbrukningen uppgår idag till cirka 350 000 kWh per år varav 80 000 kWh produceras internt i en solcellsanläggning.

Huvuddelen av belysningen är bytt till LED och ventilationen i stallarna körs stegvis. Elförbrukningen kommer att öka i och med utbyggnaden men kommer inte att stiga proportionellt med utökningen av antalet djur då spannmålshanteringen och kringverksamheten är oförändrad.

Flisen värmer unghönsstall, packrum, verkstad och spannmålstorken med mera. Pannans installerade effekt är 350 kW och förbrukar ungefär 1 000 m³ flis per år. Handelsgödning och bekämpningsmedel används i enlighet med rekommendationer från anlitade växtodlingsrådgivare där utnyttjandet av hönsgödseln maximeras för att begränsa användandet av konstgödning.

Företaget förbrukar även cirka 40 m³ diesel varje år till drift av traktorer, tröska och övriga motordrivna fordon. Vattenförbrukningen uppgår idag till cirka 20 m³ per dygn och kommer öka med cirka 25 procent. Vattnet hämtas från en egen djupborrad brunn.

Kontroll av verksamheten

Verksamheten kontrolleras genom egenkontroll. Villkoren i tillståndsbeslutet kommer att införlivas praktiskt i de olika arbetsrutiner som finns i företaget. På så sätt kommer villkorens konkreta krav att finnas med i aktuella moment och sysslor i verksamheten. Som medlem i utvecklingsprojektet "Odling i balans" är bolaget delaktiga i ett fortlöpande pilotarbete med att följa upp och utveckla miljöfrämjande åtgärder i jordbruksverksamheten.

Recipientkontroll sker genom medlemskap i Motala Ströms Vattenvårdsförbund.

Alternativ lokalisering

Någon alternativ plats redovisas ej då endast en placering av nya stallet är möjlig för att integrera äggflöde, foderdistribution med mera.

Nollalternativ

Om den planerade utökningen av verksamheten inte kommer till stånd avses att fortsätta med den befintliga verksamheten på fastigheten enligt gällande tillstånd. Vilket innebär att driften med 98 000 frigående höns, 33 000 unghöns och 530 hektar konventionell växtodling fortsätter som idag.

Yttranden

I inkomna yttranden i ärendet har följande anförts med anledning av bolaget i ansökan.

Samhällsbyggnadsnämnden i Vadstena kommun har inget att erinra gällande ansökan.

Länsstyrelsen Östergötland och Jordbruksverket avstår från att yttra sig i ärendet.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljökonsekvensbeskrivning

Malmströms Jordbruks AB har fullgjort de i 6 kap. miljöbalken angivna skyldigheterna att genomföra samråd samt att ta fram och ge in en miljökonsekvensbeskrivning.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken och att den specifika miljöbedömningen kan slutföras.

Statusrapport

Miljöprövningsdelegationen gör ingen annan bedömning än bolaget avseende risken för föroreningsskada och behovet av en statusrapport. Utredningen har visat att risken är liten för att den beskrivna industriutsläppsverksamheten medför föroreningsskada och därmed behöver inte en statusrapport upprättas.

Tillåtlighet

Miljöbalkens mål och hänsynsregler m.m.

Om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut och om de åtgärder som redovisas i övrigt i ansökan vidtas, bedömer Miljöprövningsdelegationen att den sökta verksamheten inte strider mot miljöbalkens mål.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att bolaget i tillräcklig omfattning har visat att de förpliktelser som följer av 2 kap. 1 § miljöbalken kommer att iaktas i den sökta verksamheten.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget inte har redovisat någon alternativ lokalisering då det bedöms att endast en placering av det nya stallet är möjlig för att integrera äggflöde och foderdistribution med mera. Miljöprövningsdelegationen bedömer utifrån ovan att den valda lokaliseringen därför kan godtas.

Miljö kvalitetsnormer

Den ytvattenförekomst som i huvudsak berörs av verksamheten är Mjölnaån, SE 647658–144 426, vilken omfattas av miljö kvalitetsnorm där kvalitetskraven är god ekologisk status 2033 och god kemisk ytvattenstatus (undantaget kvicksilver och bromerad difenyleter).

Enligt VISS, Vatteninformationssystem Sverige, har vattenförekomstens ekologiska status i senaste bedömningen klassats som måttlig, och den kemiska statusen uppnår ej god kemisk ytvattenstatus. Orsaken till att den ekologiska statusen inte uppnås är övergödning på grund av

belastning av näringsämnen, morfologiska förändringar och kontinuitet samt miljögifter. Jordbruk pekats ut som en påverkanskälla vad det gäller näringsämnen. Orsaken till att den kemiska statusen inte uppnås är bedömd förekomst av kvicksilver i biota samt polybromerade difenyletrar (PBDE). I Sverige överstiger kvicksilver och PBDE gränsvärdena i så gott som alla ytvatten enligt VISS.

Av ansökningshandlingarna framgår att utökningen av djurantalet inte kommer föranleda en ökning av gödselgivor per hektar och år. Gödselspridning kommer att ske vid de mest gynnsamma väderförhållandena, inte på frusen eller snötäckt mark och med bästa möjliga teknik. Vidare är bolaget medlem i Motala Ströms Vattenvårdsförbund samt använder skyddszoner intill alla vattendrag.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att det, om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut, och de åtgärder som redovisas i övrigt i ansökan vidtas, finns förutsättningar för att verksamheten kan bedrivas så att statusen för de ekologiska eller kemiska kvalitetsfaktorerna inte försämras i aktuella vattenförekomster. Inte heller bedömer Miljöprövningsdelegationen att uppnåendet av god status i aktuella vattenförekomster försvåras i och med ansökt verksamhet. Vidare bedöms att verksamhetens påverkan inte på ett betydande sätt bidrar till att de nu gällande miljökvalitetsnormerna enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön inte följs.

Miljöprövningsdelegationen bedömer även att verksamheten inte medför att någon av de gällande miljökvalitetsnormerna enligt luftkvalitetsförordningen (2010:477) eller förordningen (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten överskrids.

Industriutsläppsverksamhet

Av 1 kap. 13 § industriutsläppsförordningen följer att slutsatser om bästa tillgängliga teknik (Best Available Technique) ska användas som referens vid tillståndsprövning. Av det följer att de utsläppsvärden och beskrivningar av andra försiktighetsmått som finns i de slutsatser om bästa tillgängliga teknik som anges i 2 kap. industriutsläppsförordningen ska användas. Verksamheten omfattas av BAT-referensdokumentet om bästa tillgängliga teknik för Intensiv uppfödning av fjäderfä eller gris, framtaget under IPPC-direktivet.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksamheten, om den bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut och om de åtgärder som redovisas i ansökan vidtas, kommer att bedrivas i huvudsak i enlighet med bästa tillgängliga teknik.

Sammanfattande bedömning av tillåtligheten

Den sökta verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och en specifik miljöbedömning ska göras.

Miljöprövningsdelegationen har med hänsyn till innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och vad som kommit fram under handläggningen identifierat utsläpp av näringsämnen till luft och vatten som verksamhetens miljöeffekter. Till grund för detta står den proportionellt till gården, stora gödselmängden, som uppkommer till följd av verksamheten. Lagring och hantering av gödseln kan ge negativa miljöeffekter på omgivande luft och närliggande recipienter. Den specifika miljöbedömningen visar att åtgärder behöver vidtas och villkor behöver föreskrivas för att en hållbar utveckling ska främjas.

Om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut, och om de åtgärder som redovisas i övrigt i ansökan vidtas, bedömer Miljöprövningsdelegationen att det inte föreligger hinder mot att bevilja sökt tillstånd.

Villkor m.m.

Dispens från föreskrivna villkor

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget yrkar att det ska vara möjligt att ansöka om dispens från samtliga villkor som föreskrivs i tillståndsbeslutet.

Miljöprövningsdelegationen gör vid tillståndsprövningen en avvägning av vilka krav som är befogade att ställa för den verksamhet som ansökan avser. Syftet med villkoren är att begränsa den miljöpåverkan som verksamheten innebär. De krav som ställs genom villkoren i detta beslut bör betraktas som minimikrav som verksamheten alltid ska leva upp till. Med undantag för villkor gällande spridningstillfällen bedömer Miljöprövningsdelegationen att det inte finns skäl att frångå det som föreskrivs i villkoren. Någon närmare motivering till behovet av dispens har heller inte framförts av bolaget.

Gödselhantering

Lagring av gödsel

I BAT-slutsatserna för intensiv uppfödning av fjäderfä och gris anges att BAT (Best Available Technique) är, utöver att minska förhållandet mellan fastgödselstackens avgivande yta och dess volym, att lagra fast fjäderfägödsel i en lada eller att täcka fastgödselstackar. Enligt informationsmaterialet Fjäderfägödsel – en värdefull resurs (Jordbruksinformation nr 13 2005, Jordbruksverket) kan ammoniakavgången från fastgödsel bli stor under lagringstiden vid optimala förutsättningar för ammoniakbildning (lagom vattenhalt och hög temperatur). Därför är det viktigt att torr fastgödsel hindras från att fuktas upp under lagringstiderna. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det är viktigt att fastgödseln hålls så torr som möjligt och att vindpåverkan förebyggs för att säkerställa att avgången av ammoniak minimeras.

Mot bakgrund av detta bedömer Miljöprövningsdelegationen att det bör vara en utgångspunkt att fastgödsellager bör täckas. Bolaget anser att investeringen att förse gödselplattan på Palsgård med tak är för stor. En tät täckning kan ordnas på olika sätt och ett alternativ är presenningar som kan nyttjas flera gånger. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det är skäligt att ställa krav på skyddsåtgärder i form av täckning för lagringen av fast stallgödsel för alla lagringsplatser, varför villkor föreskrivs denna del. Då det kan behövas tid för att ta fram en lämplig täckningsmetod för de lagringsplatser för fastgödsel som idag inte är försedda med tak, bedömer Miljöprövningsdelegationen att det är skäligt att medge att lagringen på dessa platser ska ske under tät täckning först från och med två år efter att tillståndet tagits i anspråk.

Spridning av gödsel

Bolaget har yrkat att det i tillståndet inte ska finnas någon begränsning av när spridning av gödsel får ske. Detta för att kunna sprida vid gynnsam väderlek så att lukt och miljöstörningar minskas. Miljöprövningsdelegationen delar bolagets uppfattning att det är en fördel att kunna utnyttja lämpliga väderförhållanden för spridningen, men bedömer samtidigt att spridning på lördagar, söndagar, helgafnar och helgdagar bör undvikas för att minska den lukstörning som spridningen kan medföra vid dessa tider då många är lediga och vistas utomhus i en större utsträckning. I tillståndet föreskrivs därför som villkor ett förbud mot spridning av stallgödsel under sådana dagar. Vidare föreskrivs att tillsynsmyndigheten ska kunna medge undantag från villkoret om det föreligger särskilda skäl, såsom till exempel olämpliga väderförhållanden.

I tillståndet föreskrivs även att gödseln ska spridas vid så få och koncentrerade perioder som möjligt, för att begränsa störningen på grund av lukt. Med denna utgångspunkt bedömer Miljöprövningsdelegationen att det endast bör vara aktuellt att utnyttja möjligheten till undantag för ett fåtal dagar och att det i planeringen av odlingen bör vara möjligt att förutse under vilka perioder detta kan vara aktuellt. Inför varje sådan period kan

verksamhetsutövaren, utifrån de då aktuella förutsättningarna, bedöma och motivera behovet av undantag från villkoret. Tillsynsmyndigheten kan då, i sin bedömning av om undantag ska medges, bland annat beakta vilka spridningsarealer som då är aktuella och vilken spridningsteknik som kommer att användas. Villkoret hindrar inte tillsynsmyndigheten från att, om förutsättningarna är lämpliga, medge ett undantag som sträcker sig över en längre period.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att bolagets andrahandsyrkande om att det inte ska föreskrivas några restriktioner gällande spridningstillfällen för mark som är belägen mer än 200 meter från grannar, inte innebär en tillräcklig skyddsåtgärd för att undvika luktstörning. Miljöprövningsdelegationen bedömer utifrån ovanstående att det är rimligt att föreskriva att det ska krävas ett medgivande från tillsynsmyndigheten för att göra undantag från förbudet mot att sprida stallgödsel och andra organiska gödselmedel under lördagar, söndagar, helgaftnar och helgdagar.

Vatten från avspolning av utrustning som används i stallarna, samt tvättvatten från rengöring av stallarna, kan innehålla beaktansvärda mängder näringsämnen. Uppsamlat spol- och tvättvatten bör även betraktas som ett avfall. Miljöprövningsdelegationen bedömer därför att det behövs ett försiktighetsmått för att förebygga påverkan på yt- och grundvatten. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det är motiverat att föreskriva som villkor att tvättvatten, som uppkommer vid rengöring av stallbyggnader ska avledas till tät behållare. Vidare bedömer Miljöprövningsdelegationen att avspolning av utrustning, som tillhör stallbyggnaderna eller som används vid rengöring av stallbyggnaderna ska ske på sådant sätt att olägenheter för miljön förebyggs och begränsas.

Enligt avfallsförordningen (2011:927), bilaga 2, klassas ett förfarande med markspridning av avfall som ger positiva effekter på jordbruket och ekologin som återvinning av avfall. En förutsättning för att spridningen av spol- och tvättvatten ska vara tillåtligt är därmed att den ger positiva effekter för jordbruket och ekologin. Det innebär bland annat att spridningsarealerna ska vara tillräckliga, grödan ska ha ett behov av de ämnen som finns i avfallet och att avfallet inte ska påverka markerna negativt. För att säkerställa en positiv effekt ska spridningen anpassas till grödans behov och utföras vid den tidpunkt och med sådana metoder som begränsar läckage av näringsämnen. Avfallet får inte innehålla ämnen som är skadliga för hälsa eller miljön. Ovanstående gäller även för spridning av aska på åkermark.

Avyttring av gödsel

Bolaget har angett att stallgödseln delvis kommer att avyttras och att det finns avsättning för den gödsel som uppkommer. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det dels bör säkerställas att verksamhetsutövaren har tillgång till tillräcklig spridningsareal, dels att en redovisning av spridningsarealerna kan ske vid varje tillfälle. Därmed behöver det finnas skriftliga avtal för den stallgödsel som ska spridas eller på annat sätt avyttras. Om verksamhetsutövaren inte har skriftliga avtal som motsvarar den mängd stallgödsel som uppkommer måste djurhållningen anpassas därefter.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att tillsynsmyndigheten bör få information om verksamhetsutövaren avser att förändra hanteringen av gödselmedel, spolvatten eller tvättvatten. I detta ingår även förändring av spridningsareal.

Markkartering

Bolaget yrkar att ett villkor med tidsintervall enligt Jordbruksverkets allmänna råd för markkartering, alternativt ett intervall om 15–20 år, med motiveringen att det är olyckligt att binda villkor till ett fast intervall då kunskapen och rekommendationerna förändras.

För att minska risken för övergödning anser Miljöprövningsdelegationen att det krävs god kännedom om näringsinnehåll i såväl det som tillförs åkermarken som i själva åkermarken. Med tanke på verksamhetens läge och känsliga recipienter, och utifrån vad som tillförs marken i form av gödsel och annat anser Miljöprövningsdelegationen att markkartering bör ske.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att Markkarteringsrådet utför en översyn av rekommendationerna för markkartering. Denna översyn är ännu inte slutförd och har inte föranlett några ändringar av Jordbruksverkets allmänna råd. Av Mark- och miljödomstolens i Växjö dom meddelad 18 juni 2018, i mål M 5111-17, som avsåg bolagets verksamhet, framgår att markkartering bör ske efter rådande rekommendationer. Vidare bedöms jordbruk som en påverkansfaktor till att miljökvalitetsnormerna inte nås för ytvattenförekomsten som berörs av verksamheten. Mjölnaån ligger helt inom ett nitratkänsligt område enligt föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring. Miljöprövningsdelegationen bedömer det därför skäligt att markkartering bör ske minst vart tionde år. Mot bakgrund av detta bedömer Miljöprövningsdelegationen att det bör föreskrivas villkor om markkartering i enlighet med nu gällande allmänna råd.

Den sökta verksamheten berörs av det svenska miljökvalitetsmålet ”Ingen övergödning” genom den ammoniak som avgår från stallgödseln. Genom att använda bästa möjliga teknik kan ammoniakavgången begränsas. Temperatur och ventilationsstyrning har stor betydelse för hur mycket ammoniak som avgår. Villkor bör föreskrivas om att djurstallarna ska skötas på sådant sätt att avgången av ammoniak förebyggs och begränsas.

Kemikalie- och avfallsfrågor

Miljöprövningsdelegationen bedömer att det finns behov av skyddsåtgärder angående förvaring av kemikalier och farligt avfall, varför villkor föreskrivs i denna del. I övrigt regleras avfallshantering i avfallsförordningen (2020:614).

Övrigt

Bolagets verksamhet omfattas av förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. Där ställs bland annat krav på rutiner för fortlöpande kontroll av att utrustning med mera för drift och kontroll hålls i gott skick. För att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön bör bolaget fortlöpande och systematiskt bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt.

Upplysningar

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att meddelat tillstånd enligt miljöbalken inte befriar verksamhetsutövaren från skyldighet att rätta sig efter vad som föreskrivs i annan författning.

Enligt djurskyddsförordningen (1988:539) ska förvaringsutrymmen för bland annat djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel godkännas ur djurskydds- och djurhälsosynpunkt (förprovning). Ansökan om förprovning av djurstall görs hos Länsstyrelsen.

Hur man överklagar

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen i Växjö, se bilagor.

Beslutande i ärendet

Miljöprövningsdelegationens beslut har fattats av Bo Hultström, ordförande, och Karl-Martin Axelsson, miljöszakknig. Länsstyrelsens föredragande har varit miljöskyddshandläggare Maria Flink.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

Beslut om kungörelsedelgivning och Hur man överklagar.

Kopia till

Aktförvararen, Kommunledningskontoret, 59280 Vadstena
Samhällsbyggnadsnämnden i Vadstena kommun, samhallsbyggnadsnamnden@vadstena.se
Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se
Enheten för miljöskyddstillsyn

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Delgivning

Länsstyrelsen delger detta beslut genom kungörelsedelgivning. Kungörelsen ska inom tio dagar efter dagen för detta beslut införas i **Post- och Inrikes Tidningar** samt **Motala & Vadstena Tidning** och **Östgöta Correspondenten**.

Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsens enhet för miljöprövning, Östgötagatan 3, Linköping och hos aktförvararen i ärendet, **Kommunledningskontoret i Vadstena kommun**.

Ett exemplar av kungörelsen ska översändas till kommunen, bolaget och aktförvararen för att vara tillgänglig för sakägarna.

Delgivning anses ha skett på fjortonde dagen efter dagen för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom ovan nämnda tid har införts i ovan nämnda tidningar.

Hur man överklagar

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt. Överklagandet ska dock skickas till Länsstyrelsen. Överklagandet skickas med vanlig post **till Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping** eller med e-post **till ostergotland@lansstyrelsen.se**.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den **5 april 2022**. Om överklagandet har kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna i ärendet till Mark- och miljödomstolen.

I överklagandet ska ni ange vilket beslut som överklagas och hur ni vill att beslutet ska ändras. Ange även namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress.

Om ni behöver fler upplysningar kan ni vända er till Länsstyrelsen.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.